

Vught met vele gezichten

In 2004 riep Elsevier Vught uit tot de 'meest aantrekkelijke woongemeente' van Nederland. Al veel langer werd Vught het 'Wassenaar van het zuiden' genoemd. Dat was te danken aan de vele landgoederen en villa's die de aanblik van de gemeente kenmerken. Eeuwenlang was Vught voor veel vooraanstaande Bosschenaren een ideale plek om de stank en de bedomptheid van de vestingstad te ontvluchten en een buitenplaats te hebben aan de Dommel of de Essche Stroom. Ook tegenwoordig is Vught een forensenplaats met veel

inwoners die buiten Vught werkzaam zijn. Maar Vught is meer dan een villadorp. Het is óók een kunstenaarsdorp met al 200 jaar vermaarde kunstenaars en soms zelfs kunstenaarsfamilies. Het begint met de familie Knip, van wie kunstschilder Mattheus Derk in 1824 in Vught kwam wonen, al spoedig gevolgd door zijn broer Josephus August. Ze gingen wonen in het huis 'De Maastroom' aan de Grote Gent. De zoon van Mattheus Derk, Henri, woonde hier ook lange tijd. Na de dood van zijn vader in 1845 verhuisde Henri naar Berlicum. Ook Josephus August vestigde zich daar. Al deze Knips vervaardigden werken met Vughtse (en Cromvoirtse) taferelen. De meest bekende Vughtse kunstenaarsfamilie is die van Grips. Charles Grips zorgde voor nagenoeg alle schilderijen in de St.-Petruskerk. Voor die opdracht kwam hij omstreeks 1880-'82 vanuit Brussel naar Vught. Andere kunstenaars uit deze familie waren verder Ernest, Frits, Charles jr., Wies en Pieter Grips. Andere kunstenaars die kortere of langere tijd in Vught woonden en werkten zijn Reinier Pijnenburg, Arnoud Paashuis, Huib Luns, André Verhorst, Mieke Burgers-Witteveen en de broers Ton en Jacques Frenken. Een schildersfamilie die primair verbonden lijkt met 's-Hertogenbosch, de familie Slager, heeft ook in Vught sporen achter gelaten door er te wonen en te werken: Frans, Piet en Suze,

André Verhorst 'Boerderij in de Vlietstraat' (gemeente Vught).

Bouwvakkersdorp: de restauratie van de Vughtse St.-Petruskerk (foto: Henk Smeets).

Jeannette en Tom Slager. Verder verdienen twee beeldhouwers vermelding: Henri Ubink en Renée van Leusden, evenals drie fotografen: de natuurfotografen Jeanette en Wim van Passel en oorlogsfotografe Mariëlle van Uitert.

Vught heeft nog veel meer gezichten. Het is ook een bouwvakkersdorp. Vughtse stukadoors hebben al lang een goede naam, tot in het buitenland. Het stukadoorsvak was vaak een familiezaak: van vader op zoon werd gestukadoord. Ook de Vughtse tegelzetters hebben een goede staat van dienst.

Vught was – vooral sinds de negentiende eeuw – ook een dorp met veel rooms-katholieke instituten: seminaries en kloosters, pensionaten, een retraitshuis en een psychiatrisch ziekenhuis. Tegenwoordig zijn heel wat van deze instellingen verdwenen, of hebben zij hun RK-signatuur grotendeels verloren. Wat rest zijn markante gebouwen zoals Mariaoord, en instellingen in een nieuw jasje zoals Reinier van Arkel (voorheen Voorburg), Zin (voorheen Huize Steenwijk) en Taleninstituut Regina Coeli (voorheen een meisjespensionaat).

Ook op militair terrein heeft Vught een rijke traditie. Bij opeenvolgende belegeringen van 's-Hertogenbosch was Vught de legerplaats van de belegeraars. De prinsen Maurits en Frederik Hendrik hadden in de tachtigjarige oorlog kasteel Maurick als hoofdkwartier, de Franse generaal Pichegru in 1794 huize Leeuwenstein en de Duitse generaal Student in 1944 – zij het kort – Huize Bergen. Tijdens de Belgische opstand (1830-'31) en na de aanleg van de Lunetten was de Vughtse hei één groot tentenkamp. Verder bewaren veel Nederlanders uit de twintigste eeuw herinneringen aan hun verblijf als dienstplichtige in Vughtse kazernes (Isabella, Frederik Hendrik, Van Brederode en Lunetten).

(Basistekst: Henk Smeets, Vughts Museum)

Kranslegging bij het Indiëmonument op de Frederik Hendrik Kazerne (foto: BHIC).

Geraadpleegde literatuur

Croon, Gerard de 'Togen in lanen en dreven. De eeuw van de fraters op het landgoed Steenwijk, 1903-1995', in: *Vughtse Historische Reeks*, deel XII, p. 126-145.

Deutekom, Eugène van 'Hoogere Krijgsschool voor Jezus Christus. Het retraitshuis Loyola van de jezuïeten 1913-1966', in: *Vughtse Historische Reeks*, deel VII, p. 138-149.

Geloven, Annemarie van 'Meesters in gips en kalk. Over de goede reputatie van de Vughtse stukadoors', in: *Vughtse Historische Reeks*, deel V, p. 126 – 139.

Heijden, Marcel van der 'Mariaoord en Roucouleur. De Urselinnen en andere bewoners', in: *Vughtse Historische Reeks*, deel V, p. 107-125.

Heijden-Rogier, Nel van der 'De komst van de "Zusters van Coeli" naar Vught, stap voor stap', in: *Vughtse Historische Reeks*, deel I, p. 143-159.

Hoof, J.P.C.M. van & W. Klinkert 's-Hertogenbosch en Vught. Een militair verleden, 's-Gravenhage 1993 (deel 10 van de Brochurereeks van de Sectie Militaire Geschiedenis van de Koninklijke Landmacht).

Jansen, Frans 'De paters van Sparrendaal in Vught. De eerste vijftig jaar (1899-1949)', in: *Vughtse Historische Reeks*, deel V, p. 86-106.

Klinkert, Wim 'De Lunetten van Vught', in: *Vughtse Historische Reeks*, deel VII, p. 73-85.

Wolf, Rob 'Lang na Dien kwam Martha. Beheersing en behandeling op Voorburg, 1885-1975', in: *Vughtse Historische Reeks*, deel VII, p. 125-137.